

Kertis Sitenfeld
PRIVILEGOVANA

Prevela Jasmina Đorđević

Beograd, 2008.

*Mojim roditeljima,
Polu i Betsi Sitenfeld,
mojim sestrama,
Tjernan i Džozefin,
i mom bratu, Pi Džiju.*

LOPOVI

Bruciška jesen

Čini mi se da je sve, ili bar najveći deo svega što mi se desilo, počelo zbrkom oko rimske arhitekture. Prvi čas tog dana bila je antička istorija – odmah nakon jutarnje službe i prozivke, koja i nije bila prava prozivka već čitanje niza obaveštenja u ogromnoj prostoriji sa paladijevskim prozorima visokim šest metara, nizovima stolova u koje ste mogli smestiti knjige i zidovima prekrivenim panoima od mahagonija (po jednim za svaku godinu od osnivanja Oltu, 1882) sa ugraviranim imenima svih koji su diplomirali u ovoj školi. Dva prefekta sa četvrte godine vodila su prozivku: stajali su kod stola na platformi i prozivali ljude koji su unapred najavili neko obaveštenje. Stolove smo dobijali po abecednom redu, a moj se nalazio odmah uz platformu. Pošto nisam razgovarala s kolegama oko sebe, pauzu pre prozivke provodila sam slušajući razgovore prefekata i predavača ili čavljanje studenata. Prefekti su bili Henri Torp i Gejts Medkovski. U *Oltu* sam bila tek četiri nedelje i nisam znala mnogo o toj školi, ali znala sam da je Gejts bila prva devojka prefekt u njenoj istoriji.

Predavači su davali kratka i jasna obaveštenja: *Molim vas, ne zaboravite da do četvrtka u podne morate predati obrasce za dodeljivanje mentora.* Studentska obaveštenja bila su dugačka – što je prozivka duže trajala, to je manje vremena ostajalo za prepodnevna predavanja – uz uobičajene dvosmislene opaske: *Momci danas vežbaju fudbal na terenu Kouts, koji se, ako to ne znate, nalazi iza upravne zgrade, a ako i dalje ne znate gde je to, pitajte Freda. Gde si, Frede? Čoveče, daj digni ruku! Eno Freda, vidite li ga? OK, znači teren Kouts. I ne zaboravite svoje „lopte“.*

Nakon obaveštenja, Henri ili Gejts pritisnuli bi dugme na stolu, po celoj školi bi odjeknulo zvono i svi bismo se raštrkali po učionicama. Na časovima antičke istorije pravili smo prezentacije o raznim temama, a tog dana sam i ja bila među predavačima. Iz knjige u biblioteci kopirala sam slike Koloseuma, Panteona i Dioklecijanovih termi, zalepila sam ih na veliki karton i oivičila zelenim i žutim markerima. Veče pre toga, rešila sam da u kupatilu doma pred ogledalom vežbam svoj govor, ali pošto je neko ušao, pretvarala sam se da perem ruke i izašla.

Moja prezentacija je bila treća, a pre mene je govorio Džejmi Lorison. Gospođa Van der Hof je sela na katedru ispred nas, a Džejmi je stajao iza nje, stežući u ruci podsetnike. „Zaslugom genijalnih rimskih arhitekata“, počeo je, „građevine koje su napravljene pre više od dve hiljade godina i danas postoje, na naše zadovoljstvo.“

Srce mi je preskočilo. Genijalnost rimskih arhitekata bila je moja tema, a ne Džejmijeva. Do mene su dopirale poznate fraze i bilo mi je sve teže da slušam: *akvadukti napravljeni za prenošenje vode... Koloseum, koji se u početku zvao Flavijev amfiteatar...*

Gospođa Van der Hof je stajala levo od mene, pa sam se nagnula ka njoj i prošaputala: „Oprostite“.

Činilo se da me ne čuje.

„Gospođo Van der Hof?“ A zatim sam pružila ruku i dotakla njenu podlakticu (kada sam kasnije razmišljala o tome, zbog tog gesta me je bilo naročito sramota). Nosila je svilenu, kestenjastu haljinu i tanak kestenjasti kaiš. Jedva da sam prstima dotakla svilu, a ona je trgla ruku kao da sam je uštinula. Ljutito me je pogledala, odmahнула glavom i odmakla se nekoliko koraka.

„Pokazao bih vam i nekoliko fotografija“, čula sam Džejmija. Podigao je gomilu knjiga s poda. Kada ih je otvorio, videla sam slike u boji upravo onih građevina čije sam fotografije zalepila na svoj poster.

A onda je njegova prezentacija bila gotova. Sve do tada nisam imala nikakvo mišljenje o Džejmiju Lorisonu, mršavku crvene kose koji je primetno glasno disao. Sada, dok sam ga posmatrala kako se zadovoljnog izraza lica vraća na svoje mesto, preplavio me je osećaj gnušanja.

„Li Fiora, vi ste sledeći“, rekla je gospođa Van der Hof.

„Ovaj, čini mi se“, počela sam, „da postoji mali problem“.

Osećala sam da me svi u razredu zainteresovano posmatraju. Škola *Olt* se, između ostalog, ponosila odnosom između njenih predavača i studenata, i bilo nas je samo dvanaestoro u razredu. Ipak, kada su sve oči bile uprte u mene, dvanaest mi i nije izgledao kao mali broj.

„Ne mogu da držim prezentaciju“, najzad sam izustila.

„Molim?“ Gospođa Van der Hof je bila u kasnim pedesetim, visoka, mršava žena, koščatog nosa. Čula sam da je bila udovica poznatog arheologa, mada meni nijedan arheolog nije bio poznat.

„Ovaj, moja prezentacija je... u stvari, trebalo je da bude... Mislila sam da ja treba da pričam o... ali sada, pošto je Džejmi...“

„Gospođice Fiora, ništa vas ne razumem“, rekla je gospođa Van der Hof. „Molim vas, govorite jasnije.“

„Ako budem držala prezentaciju, reći ću isto što i Džejmi.“

„Ali vi imate drugu temu.“

„U stvari, i ja govorim o arhitekturi.“

Prišla je svom stolu i povukla prstom niz list papira. Dok smo razgovarale, gledala sam u nju, ali sada, kada se okrenula, nisam znala šta ću sa očima. Drugovi iz razreda su me i dalje posmatrali. Dosad sam pred razredom govorila samo kada bi me prozvali, a to se nije često dešavalo. Ostali učenicima *Olta* entuzijastično su učestvovali u radu. U mojoj prethodnoj školi u Saut Bendu, u Indijani, na većini časova razgovor je tekao između profesora i jednog učenika, dok bi ostali sanjarili ili škrabali po sveskama. U ovoj školi nisam mogla da se izdvojim samo time što sam pročitala gradivo. Zapravo, ni po čemu se i nisam izdvajala. A sada, u svom obraćanju razredu koje je bilo najduže do sada, pokazala sam se kao čudak i glupača.

„Vi ne govorite o arhitekturi“, rekla je gospođa Van der Hof. „Vi govorite o atletici.“

„Atletici?“ ponovila sam. Nema šanse da bih se dobrovoljno javila za tu temu. Gurnula je pred mene list papira, a na njemu je, njenim rukopisom, pisalo *Li Fiora – atletika*,

odmah ispod *Džejms Lorison – arhitektura*. Za teme smo se javljali podižući ruke, sigurno me nije dobro razumela.

„Dobro, napraviću prezentaciju o atletici“, nesigurno sam progovorila. „Sutra ću je održati.“

„Da li vi to kažete da učenici koji sutra govore treba da skrate svoje prezentacije u vašu korist?“

„Ne, ne, naravno da ne. Možda neki drugi dan, ili – kad bude bilo zgodno. Samo ne danas. Danas mogu da govorim jedino o arhitekturi.“

„Onda ćete i govoriti o arhitekturi. Izvolite za katedru.“

Izbezumljeno sam je gledala. „Ali Džejmi je upravo govorio o tome.“

„Gospođice Fiora, trošite naše vreme.“

Dok sam skupljala svoje sveske i poster, razmišljala sam o tome koliko sam pogrešila kada sam odabrala *Olt*. U ovoj školi nikada neću imati prijatelje. Mogla bih očekivati samo sažaljenje. Odmah mi je bilo jasno da se razlikujem, ali pomislila sam da bih mogla malo da se pritajim, proučim ljude i onda se uklopim u sliku. Bila sam razotkrivena.

Oslonila sam se na katedru i pogledala svoje beleške. „Jedan od najpoznatijih primera rimske arhitekture jeste Koloseum“, počela sam. „Istoričari veruju u to da je Koloseum svoje ime dobio po velikoj statui Kolosa Nerona, koja se nalazila u blizini.“ Podigla sam pogled sa beleški. Izrazi lica mojih kolega nisu odavali ni srdačnost ni surovost, ni saosećajnost ni nerazumevanje, ni interesovanje ni dosadu.

„Koloseum je bio prostor za igre koje je organizovao car ili druge aristokrate. Najpoznatije su bile...“ zastala sam. Još od ranog detinjstva osećala sam po svojoj bradi kada ću zaplakati, a ona je sada podrhtavala. Nisam želela da plačem pred strancima. „Oprostite“, rekla sam i izašla iz učionice.

Preko puta učionice bio je ženski toalet, ali znala sam da tamo ne treba da idem jer će me lako pronaći. Sjurila sam se stepenicama na prvi sprat i izašla na sporedna vrata. Napolju je bilo sunčano i sveže, a pošto su skoro svi bili na časovima, dvorište je bilo prijatno prazno. Potrčala sam ka svom domu. Možda treba da odem: stopiram do Bostona, uhvatim autobus i vratim se kući u Indijanu. Jesen je na Srednjem zapadu bila lepa, ali ne preterano – ne kao u Novoj Engleskoj u kojoj su lišće nazivali *zelenilo*. U Saut Bendu, moja mlađa

braća bi uveče šutirala loptu po dvorištu, dolazila na večeru unoseći miris dečakčkog znoja i smišljala kakve će kostime napraviti za Noć veštica. Kada bi izdubio bundevu, moj otac bi podigao nož iznad glave i počeo da juri moju braću izigravajući manijaka, pa bi se svi uz vrisku stušili u drugu sobu, a mama bi rekla: „Teri, prestani da ih plašiš“.

Došla sam do dvorišta. Dom Brusar je bio jedan od osam domova na istočnoj strani studentskog grada. Četiri muška i četiri ženska doma formirala su kvadrat, a u sredini su se nalazile granitne klupe. Kroz prozor svoje sobe često sam na klupama viđala parove: mladići bi sedeli raširenih nogu, a devojke stajale ispred njih, ponekad bi nakratko spuštale ruke na njihova ramena, pa bi ih uz smeh sklanjale. Sada je samo jedna klupa bila zauzeta. Devojka u kaubojskim čizmama i dugačkoj suknji ležala je na leđima, jednu nogu je savila u kolenu i rukom prekrila oči.

Dok sam prolazila, devojka je podigla ruku. Bila je to Gejts Medkovski. „Ćao“, rekla je.

Pre nego što smo se pogledale, pomislila sam da se ne obraća meni, što mi se često dešavalo kada bi mi se neko obraćao, pa sam nastavila dalje.

„Hej“, ponovo je rekla. „Šta misliš, kome se obraćam? Nema nikoga osim nas dve.“ Glas joj je bio ljubazan, nije me ismevala.

„Izvini“, reko.

„Ti si brucoš?“

Klimnula sam glavom.

„Pošla si u dom?“

Ponovo sam klimnula.

„Pretpostavljam da ne znaš da tokom časova ne smeš da ideš u dom.“ Prebacila je noge i ispravila se. „Niko ne sme“, rekla je. „Zbog zamršenih razloga koje ne mogu ni da naslutim. Četvrtacima je dozvoljeno da tumaraju, ali samo po dvorištu, biblioteci ili pošti, što će reći – nigde.“

Ćutala sam.

„Je li ti dobro?“ upitala je.

„Da“, rekla sam i zaplakala.

„O, bože“, rekla je Gejts. „Nisam htela da te uznemirim. Hajde, sedi.“ Rukom je potapšala pored sebe, a onda je ustala, prišla mi i dovela me do klupe dok su mi se ramena

grčila od jecaja. Sele smo. Gejts mi je pružila plavu maramicu koja je mirisala na tamjan. Iako su mi oči bile zamagljene suzama, začudilo me je to što je nosila takvu maramicu. Nisam želela da izduvam nos – izbalavila bih maramicu Gejts Medkovski – ali voda je svejedno lila iz svake pore na mom licu.

„Kako se zoveš?“ upitala je.

„Li.“ Glas mi je podrhtavao.

„Šta se desilo? Zašto nisi na času ili u čitaonici?“

„Ništa se nije desilo.“

Nasmejala se. „Začudo, ne verujem ti.“

Kada sam joj ispričala šta se desilo, rekla mi je: „Van der Hof voli da se ponaša kao aždaja. Bogzna zašto. Možda je klimaks. Ali, uglavnom je fina.“

„Mene baš i ne voli.“

„Ma, ne brini. Škola je tek počela. Do novembra će zaboraviti sve ovo.“

„Ali otišla sam sa časa“, rekoh.

Gejts je odmahнула rukom. „Nemoj ni da razmišljaš o tome. Ovdašnji profesori su se svačega nagledali. Mi mislimo da smo posebne jedinice, ali za njih smo svi stopljeni u ogromnu masu zahtevnih adolescenata. Razumeš?“

Klimnula sam, mada mi ništa nije bilo jasno. Nijedan moj vršnjak nije govorio kao ona.

„Na *Oltu* je ponekad baš teško“, rekla je. „Naročito na početku.“

Kada je to rekla, ponovo su me obuzele suze. Ona je *znala*. Trepnula sam nekoliko puta.

„Svima je isto“, rekla mi je.

Pogledala sam je i prvi put primetila da je veoma privlačna: ne baš lepa, ali upadljiva, čak i zgodna. Bila je visoka skoro metar i osamdeset, imala je bledu kožu, fine crte lica, oči neobično isprane plave boje, skoro sive, i gustu, dugu svetlosmeđu kosu, pomalo čupavu i neravnomerno ošišanu, u kojoj su se na suncu videli zlatni odsjaji. Dok smo razgovarale, skupila je kosu u visoku, opuštenu punđu, tako da joj kraći pramenovi uokviruju lice. Po mom iskustvu, za takvu savršeno neobaveznu punđu trebalo je dobrih petnaest minuta petljanja pred ogledalom. Činilo se da Gejts sve postiže bez ikakvog napora. „Kada

sam došla iz Ajdaha, bila sam najveća seljanka“, rekla je. „Samo što nisam stigla traktorom.“

„Ja sam iz Indijane“, rekla sam.

„Eto. Ti si mnogo više kul nego što sam ja bila. Ako ništa drugo, Indijana je mnogo bliže Istočnoj obali nego Ajdaho.“

„Ali ljudi odavde odlaze u Ajdaho na skijanje.“ To sam znala jer je Dede Švarc, jedna od moje dve cimerke, na svom stolu držala uramljenu sliku njene porodice: stajali su na snežnoj padini, sa naočarima za sunce, držeći štapove za skijanje. Kada sam je pitala gde su se slikali, rekla je da je to bilo u San Veliju. Kasnije sam u atlasu videla da je San Veli u Ajdahu.

„To je tačno“, rekla je Gejts. „Ali moji ne žive u planinama. Svejedno, važno je da nikada ne zaboraviš zašto si se uopšte upisala u *Olt*. Zbog obrazovanja, zar ne? Ne znam gde si bila pre ove škole, ali *Olt* šije državnu školu u mom gradu. A što se tiče ovdašnjih pravila, šta se tu može? Ima dosta poziranja, ali sve je to beznačajno.“

Nisam znala na šta je mislila kada je rekla *poziranje* – pomislila sam na red devojaka u dugačkim belim spavaćicama, koje stoje pravo držeći knjige s tvrdim povezom na glavama.

Gejts je pogledala na svoj muški, sportski sat, sa crnim, plastičnim kaiševima. „Čuj“, rekla je, „treba da idem. Drugi čas mi je grčki. Šta ti imaš?“

„Algebru. Ali ranac mi je ostao u kabinetu za antičku istoriju.“

„Zgrabi ga kada bude zvonilo. Nemoj sada da razmišljaš o razgovoru sa Van der Hof. S njom ćeš kasnije izglediti stvar, kada se obe smirite.“

Ustale smo i krenule ka školskoj zgradi – izgleda da se ipak neću vratiti u Saut Bend; ako ništa drugo, neću se vratiti danas. Prošle smo pored sale za prozivke koja je preko dana služila kao čitaonica. Pitala sam se da li je neki student gledao kroz prozor kako idem sa Gejts Medkovski.

Uveče, nakon večerj, Dede je čekalo iznenađenje. Svako veče, Dede je na pod rasprostirala odeću koju će obući sutradan, kao da je u njoj živ čovek: cipele, pantalone ili čarape i suknja, košulja i potom džemper ili jakna preko košulje. Naša soba nije bila velika – iako smo je delile nas tri,

čula sam da je ranije bila dvokrevetna – ali Dede nije marila za to. Zbog načina na koji je Dede raspoređivala svoju odeću, moja druga cimerka Sin-Jun Kim i ja morale smo da zaobilazimo kao da nam neko zaista leži na podu. Pošto se nismo odmah pobunile, ta procedura se ustalila.

To veče, u našoj sobi je bilo mirno osim tihe muzike sa Dedeinog muzičkog stuba i zvuka otvaranja i zatvaranja njenih fioka. Sin-Jun je čitala za svojim stolom, a ja sam već bila u krevetu. Uvek sam odlazila u krevet kada bi mi dosadilo učenje – nisam znala šta bih drugo; ležala bih ispod pokrivača, okrenuta zidu, zatvorenih očiju. Ljudi koji su svraćali kod Dede ulazili bi u sobu govoreći normalnim glasom, a onda, kada bi me videli, prošaputali bi: „O, pardon“, ili „Ups“. To mi je na čudan način laskalo. Ponekad bih zamišljala da sam u svom krevetu u Saut Bendu, a da zvuke koje čujem pravi moja porodica – zvuk vodokotlića pravio je moj brat Džozef, smeh u hodniku pripadao je mojoj mami koja telefonom priča sa svojom sestrom.

Otkako smo se upoznale prošle nedelje, često sam razmišljala o Gejts Medkovski. Posmatrala sam je pre prozivke, a nekoliko puta je i ona mene pogledala. Kada bi nam se pogledi sreli, nasmešila bi se ili rekla „Hej, Li“ pre nego što bi se okrenula, a ja bih pocrvenela i osećala se kao da su me uhvatili u nečemu nedozvoljenom. Nisam želela ponovo da razgovaram s njom jer bi to verovatno bilo čudno, ali želela sam da saznam više o toj devojci. Razmišljala sam da li Gejts ima momka, kada je Dede uzviknula: „Šta, koji moj!“

Ni Sin-Jun ni ja nismo progovorile ni reč.

„U mojoj gornjoj fioci je jutros bilo četrdeset dolara, a sada ih *nema*“, rekla je Dede. „Da ih nije neka od vas uzela?“

„Naravno da ne.“ Okrenula sam se. „Jesi li proverila džepove?“

„Sigurno su bile u fioci. Neko mi je ukrao pare. Ne mogu da verujem.“

„Nije u fioka?“ reče Sin-Jun. Sin-Jun je bila iz Koreje i nikada nisam bila sigurna u to koliko je zaista razumela engleski. Ni ona kao ni ja nije imala prijatelje, a Dede je i nju ignorisala, baš kao i mene. Ponekad smo zajedno išle do menze, što je bilo bolje nego ići sâm.

Iako se Dede svojski trudila da se izdvoji od Sin-Jun i mene, odlazeći pre nas na jutarnju službu ili na ručak, ni ona sama nije bila naročito kul. U mojoj osnovnoj školi verovatno bi bila kraljica, ali ovde očigledno nije bila ni dovoljno bogata ni dovoljno lepa da bi bila istinski popularna. Čak sam i ja primećivala da je, u poređenju sa najlepšim devojkama u *Oltu*, njen nos bio previše okruglast, njeni listovi previše zdepasti, a njena kosa previše... smeđa. Bila je pratilja, i to bukvalno – često sam je viđala kako trčkara iza dve ili tri devojke. Posmatrajući je kako se trudi, ponekad me je bilo stid umesto nje.

„Već sam vam rekla da nije u mojoj fioci“, rekla je Dede. „Sin-Jun, da ih nisi možda ti pozajmila? Kao, da ih uzmeš, pa da mi posle vratiš? Ne ljutim se ako jesi.“ To je za Dede bila prilično ljubazna napomena.

Međutim, Sin-Jun je odmahivala glavom. „Nije pozajmila“, rekla je.

Dede je otpuhnula. „Super“, rekla je. „Imamo lopova u domu.“

„Možda je neko drugi pozajmio pare“, rekla sam. „Pitaj Ezbet.“ Ezbet Montgomeri je bila devojka koju je Dede najradije pratila. Njena soba je bila dalje niz hodnik i uvek sam mislila da je Dede smatrala zlom sudbinom činjenicu da je smeštena u sobu sa mnom i Sin-Jun umesto sa Ezbet.

„Ezbet nikada ne bi uzela novac bez pitanja“, odgovorila je Dede. „Moram da kažem Madam šta se desilo.“

Tada sam zaista verovala u to da je neko ukrao novac. Ako ništa drugo, verovala sam da Dede veruje u to. Sledeće noći, kada je počelo večerje, pošto su nas prozvali i štiklirali naša imena na spisku, madam Brusar je rekla: „Iskreno mi je žao što moram da vas obavestim o tome da je došlo do krađe.“ Madam – upravnica našeg doma, šef odeljenja za francuski jezik i rođena Parižanka – gvirila je po sobi kroz svoje „mačkaste“ naočari koje su bile (nisam mogla da se odlučim) ili demode ili retro. Bila je u ranim četrdesetim, nosila je čarape sa šavom, kožne cipele sa visokim potpeticama i trakama oko članaka, i suknje i bluze koje su naglašavale njen tanak struk i poveću pozadinu. „Neću vam reći koliko je novca uzeto, ni kome je uzeto“, nastavila je. „Ukoliko znate išta o ovom incidentu, zahtevam da to odmah

kažete. Podsećam vas da je krađa veliki disciplinski prekršaj i da se kažnjava isključenjem iz škole.“

„Koliko novca je nestalo?“ pitala je Ejmi Denaker. Ejmi je bila na trećoj godini, imala je promukao glas, kovrdžavu crvenu kosu, široka ramena i delovala je zastrašujuće. Samo sam jednom progovorila s njom. Čekala sam na red za telefon u boravku, a ona je ušla, otvorila frižider i pitala: „Čije su ovo *koka-kole*?“ Rekla sam: „Ne znam“, a Ejmi je uzela jednu i otišla uz stepenice. Pomislila sam da je, možda, ona lopov.

„Količina novca nije važna“, rekla je Madam. „Ovaj incident vam pominjem samo da biste preduzele mere opreza.“

„Šta, kao, da zaključavamo vrata?“ rekla je Ejmi, a ostale su se nasmejale. Nijedna vrata nisu imala bravu.

„Molim vas da ne držite velike svote novca u svojim sobama“, rekla je Madam. „Dovoljno je da imate deset ili petnaest dolara.“ I imala je pravo – u *Oltu* vam novac nije bio potreban. Novca je bilo na sve strane, ali obično je bio nevidljiv. Ponekad biste ga prepoznali u nekim svetlucavim stvarima, kao što je bila hauba upravnikovog „mercedesa“, ili pozlaćena kupola školske zgrade ili duga, prava, plava kosa neke devojke. Međutim, niko nije nosio novčanike. Kada ste morali da platite za svesku ili šorts u prodavnici u studentskom gradu, u obrazac biste uneli svoj ID broj, a vaši roditelji bi kasnije dobili račun. „Ako primetite nepoznate osobe u domu“, nastavila je Madam, „obavestite me. Ima li još neko nešto da kaže?“

Dedeina drugarica Ezbet je podigla ruku. „Samo hoću da zamolim osobu koja ostavlja stidne dlačice po lavabou u kupatilu, da ih počisti. To je stvarno odvratno.“

Ezbet je ovu molbu ponavljala svaki drugi dan. Stvarno smo u jednom lavabou često viđale kratke, vijugave crne dlačice, ali Ezbetine pritužbe, očigledno, nisu davale nikakav rezultat. Činilo se da voli da ih ponavlja samo zato da bi bila sigurna u to da nju niko neće povezati s tim stidnim dlačicama.

„Ukoliko je to sve“, rekla je Madam, „povečerje je gotovo.“ Sve smo ustale sa kauča, stolica i poda da bismo se rukovale s njom, što je predstavljalo ritual na koji sam se već bila navikla.

„Ako bismo organizovale grupu za samozaštitu, da li bi nam komitet za studentske aktivnosti dao sredstva?“ Ejmi je uzviknula.

„Ne znam“, odgovorila je Madam gubeći strpljenje.

„Ne brinite“, Ejmi je rekla, „Bile bismo miroljubive.“ I ranije sam viđala Ejmi u akciji – imitirala bi Madam tako što bi stegla grudi i uzviknula nešto kao *Zut alors! Neko mi je seo na kroasan!* – ali ova šala me je ipak iznenadila. Na službi su upravnik i kapelan govorili o državljanstvu, integritetu i ceni koju smo morali da platimo da bismo sada uživali u svim tim privilegijama. U *Oltu*, ne samo da se nije očekivalo loše ili nemoralno ponašanje, nije se očekivalo ni da budemo prosečni, a krađa je bila gora od prosečnog ponašanja. Bila je neprikladna, odavala je nedostatak finoće i želju za stvarima koje nemaš.

Dok sam se pela na drugi sprat, pitala sam se da nisam možda *ja* bila taj lopov. Šta ako sam u snu otvorila Dedeinu fioku? Možda sam imala amneziju, ili sam šizofreničar i ne mogu da kontrolišem svoje ponašanje? Nisam zaista mislila da sam *ja* ukrala novac, ali to nije bilo ni nemoguće.

Popevši se uz stepenice, mogla sam da čujem Ejmi kako govori: „Ispitaćemo suštinu svega ovoga *tout de suite*“, i još nečiji glas, bliže meni: „Luda kučka“.

Okrenula sam se. Litl Vašington je bila na stepenicama iza mene. Rekla sam nešto neutralno u znak slaganja, mada nisam znala da li misli na Ejmi ili na Madam.

„Koliku jezičinu ima“, dodala je Litl i tada sam znala da je mislila na Ejmi.

„Ejmi voli da se izmotava“, rekla sam. Nisam imala ništa protiv ogovaranja Ejmi sa Litl, ali bilo mi je neprijatno da to radim u hodniku gde nas neko može čuti.

„E, pa, nije smešna“, rekla je Litl.

Poželega sam da se složim s njom – ne zato što sam se zaista slagala, već zato što sam htela da se sprijateljim sa Litl. Privukla mi je pažnju jedno veče kada smo se vratile sa svečane večere. U boravku je, ne obraćajući se nikom posebno, rekla: „Moram da skinem ove cipele, noge me *ubiše!*“ Litl je bila iz Pitsburga, jedina crnkinja u domu, kćerka doktora i advokata. Bila je zvezda u krosu, a očekivalo se da će biti još veća u košarci. Pošto je bila na drugoj godini, imala je jed-

nokrevetnu sobu, što je obično značilo i da nije imala bliskih prijatelja s kojima bi delila sobu, ali pošto je bila crna, Litl je bila izvan društvenih slojeva u *Oltu*. Ipak, to se nije podrazumevalo i nije bilo loše. Pre svega, to je značilo da može sama da odluči hoće li ostati izdvojena a da pri tom ne izgleda kao gubitnik.

„Ova krađa je baš čudna, zar ne?“ rekoh.

Litl se nije složila sa mnom. „Kladim se da joj je drago što se to desilo. Sada je u centru pažnje.“

„Ko?“

„A šta ti misliš? Tvoja cimerka.“

„Znaš da je to bio Dedein novac? Izgleda da u ovom domu nema tajni.“

Litl je za trenutak ućutala. „Nema tajni u celoj školi“, rekla je.

Osetila sam blagu nelagodnost. Nadala sam se da nije u pravu. Stajale smo ispred njene sobe i palo mi je na pamet da bi me mogla pozvati unutra.

„Da li ti se dopada ovde?“ upitala sam. Jedan od problema koje sam imala bio je i taj što sa ljudima nisam znala da razgovaram, a da im ne postavljam pitanja. Neki ljudi su me zbog toga smatrali čudnom, a nekima je bilo toliko drago da pričaju o sebi da tu moju manu nisu ni primećivali. U oba slučaja, brzo bih dosadila sagovorniku. Dok je druga osoba pričala, ja bih smišljala sledeće pitanje.

„Ima dobrih stvari u ovoj školi“, rekla je Litl. „Ali reći ću ti jedno: ovde se svi petljaju u tuđa posla.“

„Sviđa mi se tvoje ime“, rekla sam. „Je li to tvoje pravo ime?“

„Otkrij sama“, rekla je Litl. „Možda možeš da dokažeš moju teoriju.“

„Važi“, rekla sam. „A onda ću ti podneti izveštaj.“

Nije imala ništa protiv, a za mene je to značilo osiguran sledeći razgovor, što me je radovalo. Međutim, bilo je očigledno da me neće pozvati da uđem – otvorila je vrata i krenula u sobu.

„Ne zaboravi da čuvaš svoje pare“, rekla sam.

„Baš.“ Odmahnula je glavom. „Ljudi su zeznuti.“

Sve se ovo dešavalo na početku školske godine, na početku mog boravka u *Oltu*, kada sam sve vreme bila iznurena svojim oprezom i svojom željom da budem neupadljiva. Na fudbalskom treningu strahovala sam od toga da ću promašiti loptu; kada smo autobusom išli na utakmice sa drugim školama, brinula sam se da ću sesti pored nekoga ko ne želi da sedi sa mnom; na časovima sam strahovala od toga da ću reći nešto pogrešno ili glupo. Za vreme obroka plašila sam se da ću uzeti previše hrane ili da će mi se dopasti hrana koju ostali ne vole – kroketi od krompira ili pita od cimeta – a noću sam brinula o tome da će Dede ili Sin-Jun čuti kako hrčem. Uvek sam brinula da će me neko primetiti, a kada se to ne bi desilo, bila sam usamljena.

Olt je bio moja ideja. Sama sam u biblioteci tražila internate, a onda im pisala da mi pošalju katalog. Na sjajnim stranama videle su se slike tinejdžera u vunenim džemperima kako pevaju u kapeli, držali su reket za lakros ili su pažljivo posmatrali jednačine ispisane na tabli. Menjala sam svoju porodicu za taj sjaj. Glumila sam da je to zbog obrazovanja, ali nije bilo tako. Hodnici škole *Marvin Tompson*, u koju bih išla u Saut Bendu, bili su prekriveni svetlozele-nim linoleumom sa nizovima prljavih ormarića, a njima su se šetali momci s čudnim frizurama koji su na leđima svojih jakni ispisivali imena *heavy metal* grupa. Mladići u internatima, bar oni prikazani u katalogima sa reketima za lakros, nasmejani iza štitnika za lice, bili su tako lepi. Sigurno su bili i pametni, jer inače i ne bi bili u internatu. Zamišljala sam da ću, ako odem iz Saut Benda, upoznati setnog, zgodnog mladića koji voli da čita koliko i ja i da ćemo tokom maglovitih nedeljnih popodneva šetati u vunenim džemperima.

Kada sam se prijavila, moji roditelji su bili zbunjeni. Jedina osoba za koju su znali da je otišla u internat bio je sin agenta osiguranja u kancelariji u kojoj je moja mama radila kao knjigovođa, a njegov internat je bio ograđen žicom – škola za propalitate u planinama Kolorada. Moji roditelji su sumnjali u to da ću biti primljena u škole kojima sam se javljala. Bili su iskreni, ali ipak su me podržavali. Smatrali su da je moje zanimanje za internate prolazno kao i neka druga interesovanja, poput pletenja (u šestom razredu sam isplela trećinu kape). A kada je uspelo, rekli su mi da su vrlo pono-

sni i da im je mnogo žao što ne mogu da plate moje školovanje. Kada je stiglo pismo iz *Oltu* u kojem su mi ponudili stipendiju Eloiz Filding Foster, kojom bi bilo pokriveno tri četvrtine školarine, zaplakala sam jer sam tada zasigurno znala da ću otići od kuće, i odjednom, više mi to nije izgledalo kao tako dobra ideja – shvatila sam da, kao i moji roditelji, nikada nisam zaista verovala u to da ću otići.

Sredinom septembra, nedeljama nakon što su moja braća i drugovi u Saut Bendu krenuli u školu, otac me je dovezao iz Indijane u Masačusets. Kada smo kroz kapiju od kovanog gvožđa ušli u studentski grad, prepoznala sam zgrade sa fotografija – osam kamenih građevina i gotska kapela postavljeni oko kružnog travnjaka. Znala sam da je njegov prečnik pedeset metara i da se po njemu ne sme hodati. Na sve strane bili su automobili otvorenih prtljažnika, deca su se pozdravljala, očevi nosili kutije. Nosila sam dugačku haljinu sa narandžastim i ljubičastim cvetovima i čipkanom kragom, i odmah sam primetila da većina učenika nosi izbledele majice, kratke pantalone i japanke. Tada sam shvatila koliko će mi truda biti potrebno da se prilagodim.

Pošto smo pronašli moj studentski dom, moj otac je počeo razgovor sa Dedeinom koji je rekao: „Saut Bend, a? Pretpostavljam da predajete na univerzitetu *Notre Dame*?“ A moj tata je veselo odgovorio: „Ne, gospodine, bavim se izradom dušeka.“ Bilo me je sramota što se moj otac obraćao Dedeinom sa gospodine, bilo me je sramota zbog njegovog posla i stidela sam se svog zarđalog, belog „datsuna“. Želela sam da tata što pre ode da bih naterala sebe na to da mi nedostaje.

Ujutro, dok bih stajala pod tušem, razmišljala sam: *U Oltu sam dvadeset četiri časa. U Oltu sam tri dana. U Oltu sam jedan mesec.* Govorila sam sebi ono što sam mislila da bi moja majka govorila da je zaista smatrala odlazak u internat dobrim potezom: *Odlično ti ide. Ponosim se tobom, Lili.* Ponekad sam plakala dok sam prala kosu, ali stvar je bila u tome što, na neki način, moje fantazije o *Oltu* nisu bile pogrešne. Studentski grad je zaista bio prelep: niske, daleke planine koje bi uveče poplavele, savršena pravougaona polja, gotska katedrala (samo zbog severnjačke skromnosti zvali su je i kapela) sa vitražima na prozorima. Ta lepota je čak i

najprostijoj nostalgiji za kućom davala primesu plemenitosti i glamura.

Nekoliko puta mi se desilo da prepoznam učenika sa slike u katalogu. To me je zbunjivalo, kao da sam videla poznatu ličnost na ulici Njujorka ili Los Anđelesa. Ti ljudi su se kretali i disali, jeli su đevreke u menzi, nosili knjige kroz hodnike, obučeni u odeću različitu od one u kojoj sam ih zapamtela. Bili su deo postojećeg, fizičkog sveta, a ranije mi se činilo kao da su deo mene.

Na vrhu znaka, velikim slovima je pisalo: *Vucite se iz domova!!!* Manjim slovima je pisalo: *Gde? U trpezariju. Kada? Ove subote. Zašto? Da biste igrali!* Papir je bio crven i na njemu je bila kopirana fotografija gospodina Bidena, upravnika, obučenog u haljinu.

„To je maskenbal“, čula sam jedno veče kako Dede objašnjava Sin-Jun. „Treba da ideš u muškoj odeći.“

„Muškoj odeći“, rekla je Sin-Jun.

„Devojke se oblače kao momci, a momci kao devojke“, rekla sam.

„Aaa“, Sin-Jun je rekla. „Baš dobro!“

„Pozajmiću kravatu od Devina“, rekla je Dede, „i bejzbol kapu“.

Blago tebi, pomislila sam.

„Dev je tako zabavan“, rekla je. Ponekad, samo zato što sam bila prisutna i zato što sam, za razliku od Sin-Jun, tečno govorila engleski, Dede mi se poveravala. „Od koga ćeš ti da pozajmiš odeću?“ upitala je.

„Još nisam odlučila.“ Ni od koga neću pozajmiti odeću jer neću ni ići. Jedva da sam razgovarala sa drugovima iz razreda, a da igram sigurno nisam znala. Probala sam jednom, na rođakinom venčanju i neprestano sam razmišljala: *Da li sada treba da dignem ruke u vazduh?*

Kada je došao dan igranke – prozivka i časovi održavani su čak i subotom ujutro, što je, uskoro sam shvatila, dobar način da se ljudi odvoje od kuće i da se potvrde njihove sumnje u to da se internat samo neznatno razlikuje od zatvora – ni Gejts ni Henri Torp nisu bili za stolom kada je zvono označilo početak prozivke. Pozvonila je neka druga devojka sa četvrte godine, čije ime nisam znala, a onda je

otišla. Začula se muzika i žamor je utihnuo. Bila je to disko muzika. Nisam prepoznala pesmu, ali mnogi učenici jesu i smeh je počeo da se širi salom. Okrenula sam se i shvatila da muzika dopire iz dva zvučnika koje su u vazduhu držali četvrtaci – nije bilo dovoljno stolova da svi sede za vreme prozivke, pa su učenici treće i četvrte godine stajali u zadnjem delu prostorije. Četvrtaci su gledali kroz zadnja vrata. Prošlo je nekoliko trenutaka pre nego što je Henri Torp ušao. Nosio je kratku, crnu satensku spavačicu, mrežaste čarape i crne cipele sa visokom potpeticom i igrao je prilazeći stolu uz koji su on i Gejts obično stajali. Mnogi studenti, naročito četvrtaci, oduševljeno su klicali. Neki su pevali i tapšali u ritmu muzike.

Henri je upro prstom, a zatim ga okrenuo ka svojim grudima. Pogledala sam šta pokazuje. Na suprotnom kraju prostorije, na vratima uz koja su stajali profesori, pojavila se Gejts u dresu za američki fudbal, sa naramenicama i crnim prugama na obrazima. Naravno, niko nije pomislio da je ona mladić: kosa joj je bila spuštena, a listovi su bili glatki i tanki. I ona je igrala podignutih ruku i mlateći glavom. Kada su se ona i Henri popeli na katedru, zavladao je opšti metež, a njih dvoje su se zavrтели. Pogledala sam profesore. Većina je nestrpljivo stajala prekrštenih ruku. Gejts i Henri su se razdvojili i okrenuli na suprotne strane, a Gejts je vrtela bokovima i pucketala prstima. Njena samouverenost me je zadržala. Stajala je pred više od trista ljudi, usred bela dana, *ujutro*, i igrala je.

Dala je znak i muzika je stala. Ona i Henri su skočili sa stola, a tri učenika četvrte godine, dve devojke i jedan mladić, popeli su se na podijum. „Večeras u osam, u trpezariji...“ rekla je jedna devojka.

„...održava se tradicionalna jedanaesta ekstravaganca pod maskama“, nastavila je druga.

„Spremite se za zabavu!“ uzviknuo je mladić.

Kroz prostoriju se prolomio aplauz i skandiranje. Neko je uključio muziku, a Gejts se namrštila i odmahнула glavom. Muzika je prestala. „Izvinite, ali predstava je gotova“, rekla je. Studenti su negodovali, ali i to negodovanje je imalo pozitivan prizvuk. Gejts se okrenula ka tri četvrtaka koji su stajali uz nju. „Hvala, ljudi.“ Podigla je spisak osoblja i uče-

nika koji su najavili svoja obaveštenja i rekla: „Gospodin Arčibald?“

Gospodin Arčibald se popeo na platformu. Pre nego što je progovorio, mladić iz zadnjeg dela prostorije je viknuo: „Gejts, hoćeš li da igraš sa mnom?“

Gejts se nasmešila. „Izvolite, gospodine Arčibald“, rekla je.

Njegovo obaveštenje se odnosilo na konzerve od sokova koje su ostavljene u krilu za matematiku.

Gejts je dodala spisak Henriju.

„Dori Rodžers“, prozvao je Henri, a Dori je rekla da je sastanak *Amnesti internešenela* pomeren – umesto u nedelju u šest održaće se u nedelju u sedam. Tokom sledećih pet ili šest obaveštenja očekivala sam još predstave – želela sam da Gejts ponovo zaigra – ali zabava je zaista bila gotova.

Pošto je Henri pritisnuo zvono, prišla sam platformi. „Gejts“, rekla sam. Ubacivala je svesku u torbu i nije podigla glavu. „Gejts“, ponovila sam.

Ovaj put me je pogledala.

„Odlično si igrala“, rekla sam.

Prevrnula je očima. „Uvek je zabavno posmatrati ljude kako prave budale od sebe.“

„Ne, nisi ispala budala. Stvarno nisi. Svima se dopalo kako igraš.“

Nasmešila se i shvatila sam da je već znala da se svima dopalo. Ali za razliku od mene, nije tražila kompliment nakon što bi rekla nešto skromno za sebe. Dok sam je posmatrala, sinulo mi je da je to verovatno zato što se trudila da deluje obično. Iako je bila nešto posebno, pretvarala se da je ista kao i ostali.

„Hvala“, rekla je. „To je lepo od tebe, Li.“

Uveče su ceo dom i dvorište bili naelektrisani. Momci iz susednih domova pojavili su se u našem dnevnom boravku tražeći neke devojke. Mladićima nije bilo dozvoljeno da dolaze u sobe osim tokom poseta. Ezbet, što me nije iznenadilo, bila je vrlo tražena, a Dede je često kaskala za njom niz stepenice. Nosile su tašnice i lakove za nokte, i uz ciku i smeh pričvršćivale momcima grudnjake preko majica. Vraćala sam se iz vešernice i, prolazeći od podruma do drugog